

2018/010

ONTVANGEN 19 MAART 2018

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hogeschool Zuyd
t.a.v. College van Bestuur
Postbus 550
6400 AN HEERLEN

Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Datum **14 MAART 2018**
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo master Facility and Real Estate
Management - Zuyd

Onze referentie
1329407

Uw brief van
25 januari 2018

Uw referentie
U1800036/ET/sn

Bijlagen
1

Geacht college,

Met de brief van 25 januari 2018, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 29 januari 2018, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo masteropleiding Facility and Real Estate Management als bekostigde opleiding (voltijd) te verzorgen in Maastricht. De opleiding is voorgesteld in het Croho onderdeel Economie en de studielast is door u bepaald op 60 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 22 februari 2018, kenmerk 2018/010, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de hbo masteropleiding Facility and Real Estate Management als bekostigde opleiding (voltijd) te verzorgen in Maastricht.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

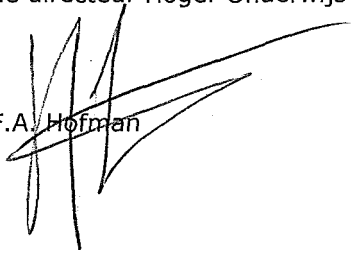
Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag niet voldoet aan criteria b en c van artikel 6 van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VH.

Onze referentie
1329407

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Namens,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. mr. drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Advies

Op 29 januari 2018 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Hogeschool Zuyd om de hbo master Facility and Real Estate Management (FREM) als bekostigde opleiding te verzorgen te Maastricht (brief van 25 januari, kenmerk U1800036/ET/sn). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
22 februari 2018

onderwerp
nieuwe
vt hbo masteropleiding
Hogeschool Zuyd
Facility and
Real Estate
Management
Maastricht

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van Hogeschool Zuyd om de hbo master FREM als bekostigde opleiding te Maastricht te verzorgen.

ons kenmerk
2018/010

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

bijlagen
beoordelingskader

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de hbo masteropleiding FREM in Maastricht aanbieden. Het betreft hier een Engelstalige hbo master in het Croho onderdeel Economie (code 70144). De opleiding omvat 60 EC en wordt in voltijd vorm aangeboden. De opleiding biedt de mogelijkheid een double degree programme te volgen met de University of Greenwich.

Deze aanvraag is in nauwe samenwerking met Saxion Hogescholen tot stand gekomen. Op 29 januari is een identieke aanvraag van Saxion Hogescholen - met dien verstande dat de aanvraag van Saxion betrekking heeft op een voltijd en deeltijd opleiding - in behandeling genomen door de CDHO. De beide instellingen bieden de opleiding onafhankelijk van elkaar aan. Er is dus geen sprake van een joint degree. Beide aanvragen worden door de CDHO in samenhang behandeld.

De opleiding wordt op dit moment reeds in onbekostigde vorm aangeboden en beschikt over een NVAO-accreditatie. De doelgroep van de opleiding bestaat uit bachelor afgestudeerden Facility Management, Built Environment, Real Estate Management, International Business Studies, Finance of vergelijkbare bacheloropleidingen. De voltijdopleiding is toegankelijk voor mensen met of zonder werkervaring.

Parkstraat 28 • 2514 JK Den Haag
Postbus 85498 • 2508 CD Den Haag
T +31(0)70 850 5300
info@cdho.nl • www.cdho.nl

pagina 2 van 10 De opleiding bereidt studenten voor op strategische managementfuncties op het gebied van facility management en real estate management in organisaties met én zonder winstoogmerk. De nadruk van de opleiding ligt op het management van gebouwen en diensten die geen deel uitmaken van de kernactiviteiten, maar worden gezien als hulpbronnen om de kerndoelen van het bedrijf te verwezenlijken. Voor afgestudeerden zijn er carrièremogelijkheden bij publieke en private organisaties op het terrein van *FREM* en/of algemeen management. Zij komen terecht in commerciële, leidinggevende en adviserende functies.

Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan criterium a, maar niet aan de criteria b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium a Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de opleiding nieuw is en noodzakelijk om de gewenste vernieuwing te realiseren. De opleiding zou zich ten opzichte van het verwante aanbod onderscheiden door een integrale aanpak van facility en real estate management.

Onder criterium c heeft aanvrager een nauwkeurige vergelijking met verwant hbo en wo master aanbod opgenomen. In het bekostigde domein betreft het hier opleidingen aan de Rijksuniversiteit Groningen, de TU Delft, de TU Eindhoven en Wageningen UR. Naast deze vier instellingen heeft de Hogeschool Utrecht een actieve Croho-registratie voor een masteropleiding Facility and Real Estate Management (code 70144). De Hanzehogeschool heeft een actieve croho-registratie voor een masteropleiding Real Estate (code 70052) De laatste twee instellingen laten volgens aanvrager momenteel geen nieuwe studenten toe tot de opleidingen.

Indien het bestaande aanbod wordt vergeleken met het nieuwe voornemen *FREM* blijkt dat vier universiteiten real estate management dan wel facility management aanbieden als specialisatie (60 EC) binnen een meer algemene masteropleiding (120 EC), terwijl de Rijksuniversiteit Groningen een gespecialiseerde masteropleiding (60 EC) aanbiedt op het terrein 'vastgoed'. Het betreft hier alle bekostigde en geaccrediteerde voltijdopleidingen. De instroom bestaat uit universitaire bachelors, dan wel uit studenten met een relevant hbo-bachelordiploma. Zij dienen alvorens in te stromen in de universitaire master een pre-masteropleiding van 30 tot 60 EC te doorlopen.

Naast de vier universiteiten bestaan er nog vier businessopleidingen die een vergelijkbare opleiding als *FREM* aanbieden. Het betreft hier ASRE, NCOI, IFMEC en TIAS Business School. Deze opleidingen verschillen aanzienlijk van elkaar. ASRE biedt twee door de NVAO geaccrediteerde opleidingen aan op het terrein van real estate (63 EC). De NCOI biedt twee opleidingen aan. Eén NVAO-geaccrediteerde MBA met als specialisatie facility management en een niet-geaccrediteerde Professional master in Facility- en Vastgoedmanagement. TIAS Business School beschikt over een actieve croho-registratie voor een Executive Master of Real Estate (code 75106).

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 3 van 10 Op grond van de bovenstaande analyse concludeert aanvrager dat geen van de bekostigde universitaire opleidingen de disciplines real estate en facility management in één opleiding combineert. Aanvrager betreft het bestaande bekostigde hbo aanbod niet bij de vergelijking, terwijl het hier wel degelijk om actief opleidingsaanbod gaat. Het feit dat de Hanzehogeschool en de Hogeschool Utrecht nu geen nieuwe studenten toelaten doet hieraan niets af. Van deze opleidingen richt de opleiding van de Hogeschool Utrecht zich, zoals blijkt uit de naamgeving, zowel op facility als real estate management.

De commissie concludeert dan ook dat de inhoud van de opleiding zowel deels, als geheel, deel uitmaakt van het bestaande aanbod. Daarmee is de noodzaak van deze opleiding in de zin van de Beleidsregel aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de opleiding FREM aansluit op zowel een maatschappelijke als een arbeidsmarktbehoefte.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

Bij de onderbouwing voor een maatschappelijke behoefte doet aanvrager een beroep op een algemene argumentatie dat het opleiden van professionele FREM masters bijdraagt aan de integratie van real estate en facility management en dat hiervan een positief effect uitgaat op het strategisch management en de bedrijfsvoering voor de FREM-branche. Hierbij voegt aanvrager een onderbouwing waaruit de toegevoegde maatschappelijke waarde van professioneel opgeleide FREM masters kan worden afgeleid. Hiertoe doet aanvrager een beroep op het document: "Professionele masters van toegevoegde waarde" van de Vereniging Hogescholen (2016). De commissie waardeert dit document als een intern strategisch document van de Vereniging Hogescholen waarmee wordt gereageerd op het wegnemen van belemmeringen door het departement van OCW voor het aanbieden van hbo master opleidingen. De bovenstaande argumentatie bevat echter geen beleidsmatige onderbouwing voor het aanbieden van opleidingen in het segment FREM. Op grond hiervan concludeert de commissie dat de aanvraag niet aansluit op een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Uit het alumni-onderzoek van Zuyd dat in 2016 is verricht blijkt dat 11 alumni een baan op masterniveau vonden en 4 een baan op zelfs een hoger opleidingsniveau. Van de 32 verzonden enquêtes werden er 15 beantwoord. De resultaten geven aan dat studenten werken als stagiairs bij grote organisaties, dan wel functies verwerven op het gebied van commerciële (her)ontwikkeling van onroerend goed, beleidsvorming en projectbeheer.

Bij de analyse van de arbeidsmarkt heeft aanvrager een specifieke analyse van de Nederlandse FREM markt gepresenteerd. Aangezien het hier om een specifieke gerichte masteropleiding gaat kan volgens aanvrager niet worden voortgebouwd op de bestaande analyses van arbeidsmarktontwikkelingen, zoals de Sectoranalyse Economie (OCW, 2013) of de Sectorbeschrijving Bouwnijverheid van het UWV (UWV, 2013). De commissie deelt dit inzicht. Beide onderzoeken zijn inmiddels gedateerd en bovendien is de Sectoranalyse Economie niet master-georiënteerd.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 4 van 10 Aanvrager heeft om deze reden gemeend een eigen analyse aan te bieden van de toekomstige arbeidsmarkt voor FREM-professionals. Het betreft hier een analyse die de omvang van de FREM markt in Nederland kwantitatief poogt te duiden en daalt af van macro- naar microniveau. De grootte van de arbeidsmarkt in de sector en de reële arbeidsmarkt op masterniveau is berekend in euro's en vervolgens is hieruit het aantal fte's afgeleid. Het gevonden aantal 6600 fte's wordt vervolgens gecombineerd met een factor waarmee de jaarlijks 'verversing' voor professionals met een masteropleiding wordt bepaald. Hiervoor hanteert aanvrager een vacaturepercentage van 3,9% (ROA, 2013); het betreft hier het gewogen gemiddelde voor de economisch, technische, commerciële en dienstverleningsgerichte opleidingen waarin zowel de vervangingsvraag als de uitbreidingsvraag zijn verdisconteerd. Hieruit resulteert een jaarlijkse vraag naar verversing van 240 fte. Aanvrager gaat ervan uit dat 60% van deze fte's door afgestudeerden met een andere opleiding worden voorzien en dat 40% door de FREM afgestudeerden van Saxion en Hogeschool Zuyd zullen worden vervuld. Dit betekent dat volgens aanvrager 96 fte's door professionals met een FREM masteropleiding zullen worden vervuld. Zuyd en Saxion verwachten van deze vraag 64 fte's te kunnen bedienen.

De commissie acht de poging die door aanvrager is gedaan om tot een taxatie van de arbeidsmarktbehoefte op branche-niveau te komen nuttig, maar constateert tevens dat de gevolgde methode vatbaar is voor kritiek. In de eerste plaats worden meerdere verzamelingen met een onderscheiden herkomst met elkaar in verband gebracht. Economische data over de sector worden herleid tot schattingen over het totale aantal vacatures FREM die op grond van taxaties worden omgezet tot een arbeidsmarkt-vraag voor masteropgeleiden in de sector FREM. Deze schattingen, gebaseerd op een publicatie uit 2017, worden vervolgens in verband gebracht met vacaturepercentage uit een gedateerde publicatie van het ROA uit 2013. Deze berekeningswijze houdt volgens de commissie geen stand aangezien deze is gebaseerd op meerdere verschillende onvergelykbare dataverzamelingen. De commissie zal haar oordeel dan ook baseren op de arbeidsmarktgegevens zoals die in de actuele ROA-publicatie, de Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022 (ROA, 2017) zijn bijeengebracht.

Aangezien er onvoldoende gerichte arbeidsmarktgegevens beschikbaar zijn over de ontwikkeling van de arbeidsmarkt voor hbo masters FREM en aanverwant, is door de commissie de arbeidsmarkt in de verwante arbeidsmarktsectoren op hbo bachelor niveau en wo master niveau in kaart gebracht.

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

pagina 5 van 10 **Opleidingstype: hbo marketing / commerciële economie**

Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
uitbreidingsvraag tot 2022		4200	4	0.7	laag
vervangingsvraag tot 2022		9600	9	1.5	laag
baanopeningen tot 2022		13900	13	2.1	erg laag
instroom van schoolverlaters tot 2022		29500	28	4.3	hoog
ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2022	1.16				geen
ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022	1.16				slecht

Bron: ROA AIS

Opleidingstype: hbo hotel, vrijetijd- en facility management

Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
uitbreidingsvraag tot 2022		3900	4	0.7	laag
vervangingsvraag tot 2022		6200	7	1.1	erg laag
baanopeningen tot 2022		10100	11	1.8	erg laag
instroom van schoolverlaters tot 2022		24100	27	4.1	gemiddeld
ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2022	1.19				geen
ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022	1.19				slecht

Bron: ROA AIS

In het hbo is de aan de opleiding FREM meest verwant sector 'hbo marketing en commerciële economie'. Hierin zijn opleidingen als vastgoed en makelaardij, commerciële economie en business en retailopleidingen vertegenwoordigd. Hiermee geeft deze sector een betrouwbaar beeld van de arbeidsmarkt waarin de opleiding FREM haar plaats vindt. De sector hbo hotel, vrijetijd- en facility management is wegens de facilitaire component niet genegeerd, maar deze sector is echter maar zeer zijdelings relevant. Dit aangezien hierin grotendeels op hotel en vrije tijd gericht aanbod is opgenomen.

pagina 6 van 10 Bij de weging van de arbeidsmarktbehoefte is daarom de sector marketing en commerciële economie doorslaggevend geweest.

Opleidingstype: wo bedrijfseconomie en logistiek

Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Tot. % 6 jr.	Gemiddeld jaarlijks %	Typering
uitbreidingsvraag tot 2022		2200		6 1	gemiddeld
vervangingsvraag tot 2022		3500		10 1.5	laag
baanopeningen tot 2022		5600		15 2.4	laag
instroom van schoolverlaters tot 2022		14700		41 5.8	erg hoog
ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2022	1.23				geen
ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022	1.23				slecht

Bron: ROA AIS

In het wo domein 'bedrijfseconomie en logistiek' vallen opleidingen als Specialistische zakelijke dienstverlening en Financiële dienstverlening en onroerend goed. Ook in deze sector blijkt het aantal baanopeningen laag terwijl de instroom van schoolverlaters in de sector het aantal baanopeningen ruim overstijgt. De toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022 wordt dan ook als 'slecht' aangemerkt.

De conclusie is dat in beide onderzochte hbo en wo sectoren het aantal baanopeningen tot 2022 te laag is voor de grote instroom van afgestudeerden op de arbeidsmarkt. In alle sectoren stromen meer dan twee keer zoveel studenten in op de arbeidsmarkt dan er vacatures beschikbaar zijn. In beide sectoren wordt door het ROA de toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2022 als slecht aangemerkt en zijn er geen knelpunten op de arbeidsmarkt aan te wijzen. Op grond van deze uitkomsten acht de commissie geen arbeidsmarktbehoefte aangetoond.

De commissie concludeert dat de aanvraag niet aansluit op een maatschappelijke en een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet niet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager doet geen beroep op de prestatieafspraken. Aangezien de opleiding niet aansluit op de prestatieafspraken dient de aanvraag te voldoen aan alle elementen van criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Vanaf 29 januari 2018 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van Hogeschool Zuyd om de masteropleiding FREM in voltijd en deeltijd in Maastricht aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger

pagina 7 van 10 onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingekomen.

Aanvrager heeft geen overzicht geleverd van de instroom in het verwante bekostigde opleidingsaanbod. Volgens aanvrager is hierover geen informatie beschikbaar. Wel levert aanvrager een inschatting van de uitstroom in het verwante geaccrediteerde onbekostigde aanbod (9 opleidingen). Deze komt neer op omstreeks 20 afgestudeerden per opleiding hetgeen een jaarlijkse uitstroom van omstreeks 180 studenten zou betekenen. Deze laatste cijfers konden niet worden geverifieerd, maar deze getallen komen de commissie niet onrealistisch voor. Verder heeft aanvrager nog een overzicht van de instroom in het bestaande onbekostigde aanbod van Hogeschool Zuyd en Saxion Hogescholen aangeleverd.

Instroom van studenten sinds 2011 bij Saxion en bij Zuyd

Jaar van instroom	Saxion (deeltijd)	Saxion (voltijd)	Zuyd (voltijd)	Totaal
2011	6	16	7	29
2012	12	17	10	39
2013	10	20	10	40
2014	13	29	10	62
2015	6	11	7	24
2016	4	16	12	32
2017	13	26	17	56

Bron: Hs Zuyd & Saxion

Hieruit blijkt dat de instroom in de drie onbekostigde opleidingen FREM van Zuyd en Saxion tezamen tussen 2011-2017 sterk fluctueert tussen een instroom van 30 tot 60 studenten per jaar. Op grond van de door Zuyd aangeleverde uitstroom- en instroomcijfers is geen betrouwbaar inzicht in de totale instroomontwikkeling in het opleidingsaanbod FREM te geven.

In onderstaande tabel is een overzicht van de ontwikkeling in het door bekostigde instellingen verzorgde onbekostigd masteraanbod opgenomen. In dit overzicht is het opleidingsaanbod in de onbekostigde sector niet opgenomen aangezien deze opleidingen nog niet in Bron HO zijn geregistreerd.

Uit het overzicht blijkt dat veel aanbod inmiddels is beëindigd, dan wel binnenkort zal worden beëindigd. Alleen in Deventer (Saxion) en Maastricht (Zuyd) bestaat nog onbekostigd masteraanbod op het terrein van Facility Management / Real Estate. De opleidingen van de Hogeschool Utrecht te Utrecht en Amersfoort worden op 31 augustus 2018 beëindigd. In 2013 werd vergelijkbaar aanbod van de Haagse Hogeschool beëindigd. Het aanbod in Heerlen van Hogeschool Zuyd werd in 2016 beëindigd.

CDHO

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

pagina 8 van 10

opcode	instelling	gemeente	sector	opleiding	begin opleiding	einde opleiding
70076	De Haagse Hogeschool	Den Haag	Economie	M Facility Manageme nt	16-10-2007	15-10-2013
70144	Saxion Hogeschool	Deventer	Economie	M Facility /Real Estate	01-09-2011	31-12-2020
70144	Hogeschool Utrecht	Utrecht	Economie	M Facility and Real Estate	30-05-2011	31-08-2018
70144	Hogeschool Utrecht	Amersfoort	Economie	M Facility and Real Estate	30-05-2011	31-08-2018
70144	Hogeschool Zuyd	Heerlen	Economie	M Facility and Real Estate	01-09-2011	15-11-2016
70144	Hogeschool Zuyd	Maastricht	Economie	M Facility and Real Estate	01-10-2013	15-11-2016
70144	Hogeschool Zuyd	Maastricht	Economie	M Facility and Real Estate	01-10-2013	31-12-2020

Bron: Bron HO

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding. De prognose is dat de instroom van Hogeschool Zuyd en Saxion Hogescholen voor de voltijdopleidingen 24 studenten zal bedragen en de instroom in de deeltijdopleiding van Saxion, 12 studenten. Zuyd en Saxion hebben afgesproken om de instroom de komende drie jaar te maximeren op 30 voltijdstudenten en 15 deeltijdstudenten. Dit om de kwaliteit van de opleiding te garanderen. De commissie acht deze prognose realistisch.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen deeltijd en voltijdopleiding wordt afgezet tegen de arbeidsmarktbehoefte bij criterium b, blijkt dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt bezien geen ruimte is om zowel de deeltijd als de voltijd opleiding FREM binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Aanvrager heeft een beschrijving geleverd van de inbedding in de bestaande kennisinfrastructuur. Een deel van de opleiding FREM-opleiding richt zich op de 'duurzaam gebouwde omgeving' en omvat energievraagstukken, flexibiliteit in gebruik, multifunctionele benaderingen en aspecten van de gebouwenlevenscyclus. De FREM-opleiding sluit aan bij het aandachtspunt van innovatieve zorg en technologie door het thema leefbaarheid dat zich vertaalt in onderzoek op

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 9 van 10 het gebied van levensloopbestendig wonen, vital communities, leefbaarheid en burgerkracht en de rol van een facilitator bij het leefbaar houden en krijgen van een community. Meer specifiek heeft de FREM-opleiding op organisatieniveau sterke banden met het lectoraat Facility Management. In de onderzoeksagenda richt het lectoraat Facility Management zich op: herontwikkeling van leegstaand vastgoed, de leefbaarheid in buurten en FREM in de gezondheidszorg. Deze onderwerpen zijn goed geïntegreerd in de FREM-opleiding. In de module Strategic Building Management. Waar nodig worden afstudeeronderwerpen van FREM-studenten ook af met Zuyd-onderzoekers die lid zijn van de onderzoeksgroep van het lectoraat Facility Management. De inbedding in de kennisinfrastructuur is aangetoond.

De commissie concludeert dat er geen ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de masteropleiding FREM te realiseren. De aanvraag voldoet niet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

**Bijlage:
Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding**

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

---

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.